

UTLÅTANDE

2016-01-29

Dnr KFKS 2014/726-214

Projekt 9528

Normalt planförfarande

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

UTLÅTANDE

Detaljplan för del av fastigheten Älgö 4:1, norr om Trappstigen på Älgö, i Fisksätra-Saltsjöbaden

Sammanfattning

Planområdet på drygt 5000 kvadratmeter ligger i ett område med naturmark mitt på Älgö. Detaljplanens syfte är att möjliggöra för uppförandet av en mobilmast med tillhörande teknikbodar inom ett obebyggt område med naturmark och därmed tillhandahålla erforderlig nätkapacitet för mobila teletjänster. Täckningen i området har idag stora brister. Med en mobilmast blir det möjligt att tillhandahålla nätkapacitet för mobila teletjänster och på så sätt erhalla erforderlig täckning i området för samtliga operatörer på den svenska telemarknaden, samt andra samhällsnyttiga telekommunikationssystem. I planarbetet ingår också att säkra allmänhetens tillgång till naturmarken inom planområdet. Den är idag privatägd och ska överföras till kommunal allmän platsmark.

Samråd för planförslaget pågick från den 6 juli till den 7 september 2015. Under samrådet inkom synpunkter från berörda remissinstanser och 64 fastighetsägare på Älgö, representerat av cirka 70 boende, samt Älgö fastighetsägareförening. Ett antal kompletteringar och förtydliganden i planhandlingarna gjordes efter samrådet, främst gällande planförslagens konsekvenser samt detaljplanens genomförande.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden beslutade att ställa ut detaljplanen för granskning den 4 november 2015 § 213. Granskningstiden pågick från den 20 november till den 21 december 2015. Under granskningen kom det in synpunkter från berörda remissinstanser och synpunkter från 28 fastighetsägare på Älgö, samt Älgö fastighetsägareförening. Länsstyrelsen, natur- och trafiknämnden och Försvarsmakten har inget att erinra mot planförslaget. Lantmäterimyndigheten har inkommit med synpunkter som har lett till redaktionella justeringar av plankartan. Nacka energi har inkommit med upplysningar om ansvar och kostnader kring elförsörjning.

Två fastighetsägare är positiva till planförslaget. Nacka miljövårdsråd, Älgö fastighetsägareförening samt övriga fastighetsägare motsätter sig planförslaget. De mest

förekommande skälen till detta är negativa hälsoeffekter på grund av strålning och försämring av områdets rekreativa värden samt naturvärden. Vidare framförs att mobilmasten har negativ påverkan på Älgös kulturhistoriskt skyddade områden. Ett annat skäl framförs vara domar i förvaltningsrätten och länsstyrelsen som tidigare avslagit bygglov för en mobilmast inom planområdet. Ett flertal ifrågasätter även behovet av en mobilmast.

Planenheten har bemött synpunkterna ovan. Planenheten kan konstatera att det enligt svenska myndigheters uttalanden inte föreligger några välunderbyggda vetenskapliga resultat som ger stöd för antagandena att radiofrekvent strålning kan ge upphov till skador. Planenheten bedömer vidare att mobilmasten inte påverkar den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen på Älgö, men konstaterar att landskapsbilden kommer att förändras. Täckningen i området är inte tillfredsställande, i jämförelse med likvärdiga bostadsområden och mot den bakgrunden har ett flertal teleoperatörer på den svenska marknaden anmält att de önskar sätta in antenner i föreslagen mobilmast. En trädinventering har utförts i samarbete med Skogsstyrelsen för att utreda förekomsten av naturvärdesträd inom planområdet. Föreslagen placering av område för teknisk anläggning har anpassats så att ingen av de identifierade träden med naturvärden omfattas av föreslaget. Angående tidigare domar av länsstyrelsen och förvaltningsrätten, så kunde inte bygglov beviljas för en mobilmast på platsen, då masten inte bedömdes som en mindre avvikelse från gällande byggnadsplan från 1948. Det är av den anledningen som ett nytt förslag till detaljplan nu har upprättats.

Efter granskningen har planhandlingarna kompletterats gällande kabeldragning till föreslagen mobilmast. Utöver detta har ett antal redaktionella justeringar gjorts av planhandlingarna.

Bakgrund

Samråd för planförslaget pågick från den 6 juli till den 7 september 2015. Under samrådet inkom synpunkter från berörda remissinstanser och 64 fastighetsägare på Älgö, representerat av cirka 70 boende, samt Älgö fastighetsägareförening. Ett antal kompletteringar och förtydliganden i planhandlingarna gjordes efter samrådet, främst gällande planförslaget konsekvenser samt detaljplanens genomförande. En samrådsredogörelse upprättades den 13 oktober 2015.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden beslutade att ställa ut detaljplanen för granskning den 4 november 2015 § 213. Under tiden den 20 november 2015 till och med den 21 december 2015 fanns planförslaget utställt för granskning.

Förändringar i planförslaget efter granskning

- Grundkarta och planbeskrivning har justerats utefter lantmäterimyndighets synpunkter angående traktnamn och teckenförklaring för grundkarta.
- Planbeskrivningen har kompletterats med att kablar för el och fiber ska läggas i berggröv som förankras i marken, samt att kablarna ska förläggas enligt kabelväg anvisad av Nacka kommuns park- och naturenhet, med hänsyn till områdets naturvärden.
- Några redaktionella justeringar har gjorts i planhandlingarna efter granskningen.

Utöver dessa revideringar är detaljplaneförslaget detsamma som tidigare och bestämmelserna på plankartan är oförändrade.

Inkomna synpunkter

Följande remissinstanser har inga synpunkter på planförslaget

- Länsstyrelsen
- Natur- och trafiknämnden
- Försvarsmakten
- Stockholm Arlanda airport
- Statens fastighetsverk

Följande remissinstanser har synpunkter på planförslaget

- Luftfartsverket
- Nacka miljövårdsråd
- Nacka energi
- Lantmäterimyndigheten i Nacka

Synpunkter har även inkommit från ägarna till 29 fastigheter på Älgö, representerat av 28 boende, samt Älgö fastighetsägareförening. Sammanfattning och bemötande av inkomna synpunkter återfinns nedan.

Planenhetens kommentarer på återkommande synpunkter

Täckningsgrad och behovet av en mobilmast

Synpunkter har kommit in som ifrågasätter behovet av en mobilmast. Sökanden, Hi3G Access AB, har i enlighet med Post- och Telestyrelsens författningssamling (PTS FS 2000:5) sökt och erhållit tillstånd att tillhandahålla nätkapacitet för mobila teletjänster enligt UMTS/IMT-2000 standard. Beslutet om att ge företaget tillstånd har bland annat grundats på företagets utlovade täckningsgrad. Mobilmasten på Älgö 4:1 är avsedd för detta UMTS-system, för vilken täckningsgraden alltså inte bara styrs av marknadens efterfrågan, utan även är en följd av politiska ställningstaganden. Ledningsrättslagen stöder numera elektroniskt kommunikationsnät för allmänt ändamål. Lagen har anpassats för att täckningsmålet från Post- och Telestyrelsen ska kunna uppfyllas. Nacka kommun bör stödja statliga målsättningar inom IT och telekom genom att tillhandahålla en hög kvalitet och täckning av det mobila nätet (mobilt telefoni samt mobilt bredband) inom kommunen, inklusive Älgö.

Angående kringliggande master så har de olika teleoperatörerna redan inplacerade antenner för 3G (UMTS) och 4G (LTE) utrustning. Skillnaden mellan 2G (GSM) och 3G/4G är att 2G enbart hade språk och meddelande som trafiklast, vilket resulterade i ett relativt stabilt nät. 3G/4G är ett datanät där användare, förutom vanligt språk och meddelande, utnyttjar internetbaserade tjänster (mobilt bredband). Täckningsområde för 3G/4G master är beroende på antal användare. Täckningsområdet minskar om en basstation har hög belastning i form av många användare eller mycket data och lämnar ett hål i täckningsnätet efter sig, vilket täcks upp av en annan mast med mindre trafik. Eftersom den största trafikmängden i Sverige finns inom Stockholmsregionen blir många av dessa hål inte täckta av närliggande master, som är fullbelastade, varför det finns ett behov av en mast på Älgö.

I planförslagets samrådshandlingar framgår det att täckningen i området idag har stora brister. Ingen karta över täckning i området bifogas planhandlingarna. En täckningskarta är en simulering av teleoperatörens täckning och baseras på matematiska uträkningar, vilket innebär att det i vissa fall kan finnas en diskrepans. Därmed kan en täckningskarta endast ses som en indikation på täckningsgraden i ett område. Täckningsnätet för 3G/4G är dynamiskt, beroende på antalet användare samt mängd överföring av data och därmed är täckningsgraden i ett område inte konstant. Förändringar i teknik, användningsgrad och övriga mobilmaster i närområdet kan även komma att påverka täckningsgraden i området över tid.

Hi3G Access AB har tagit fram en utredning för att prediktera täckning utifrån verktyg som telekomoperatören använder. Predikteringen grundar sig på klagomål från privatpersoner och information kring markhöjder, trädhöjder, befintliga byggnader etcetera, för att prognostisera täckning för den planerade mobilmasten. I juli 2014 genomfördes även en mätning av Hi3G på marknivå, med bil och båt utomhus, vilket anger den uppmätta täckningen i området för operatören. Dessa utredningar visar att täckningen i området inte är tillfredsställande, i jämförelse med likvärdiga bostadsområden, för operatören. Det ska dock poängteras att samtliga teleoperatörer har problem med täckning/kapacitet på Älgö. Den planerade masten är dimensionerad för att kunna rymma antenner för samtliga operatörer på den svenska telemarknaden och på så sätt även lösa även dessa operatörers täckningsproblem. Operatörer som anger att de vill inplacera sina antenner i tornet är Telia, Tele2, Telenor, Net4Mobility Svenska UNITS Nät och Hi3G. Inom ramen för detaljplanarbetet har inget material erhållits som redovisar övriga teleoperatörers täckningsgrad, eller beslutsunderlag till grund för övriga teleoperatörers behov av att inplacera sina antenner i den föreslagna mobilmasten. Planarbetet och uppförandet av masten bekostas av Hi3G. Planenheten bedömer inte att det är motiverat att begära och bilägga kartor över respektive teleoperatörs täckningsgrad och hänvisar till täckningskartornas eventuella diskrepans samt föränderlighet över tid. Planenheten vill vidare uppmärksamma om att det inte finns någon anledning för Hi3G att uppföra en mobilmast, ifall det inte finns en efterfrågan hos operatörers kunder.

Mobilmastens påverkan på rekreativa värden och naturvärden

Planområdet utgörs av hållmarksskog på lågproduktiv mark som växlar med hållmarksimpediment. Ett antal synpunkter har inkommit angående planområdets status som nyckelbiotop. Enligt Skogsstyrelsens register utgör delar av naturmarken på Älgö område för nyckelbiotop, alltså ett skogsområde med mycket höga naturvärden. Berört planområde ingår dock inte i detta område, utan utgör enligt Skogsstyrelsen ett område med naturvärden. Områden som inte uppfyller kraven på att vara nyckelbiotop kan ändå vara viktiga för den biologiska mångfalden. Skogsstyrelsen klassificerar dessa som ”objekt med naturvärden”. Ofta är det områden som kommer att utvecklas till nyckelbiotoper i framtiden, om de lämnas orörda eller vårdas.

En trädinventering har utförts i samarbete med Skogsstyrelsen för att utreda förekomsten av naturvärdesträd inom planområdet. Det dominerande trädslaget är tall. Ett litet inslag av äldre gran samt enstaka björk, ek och asp förekommer även i naturområdet. Värdefulla träd förekommer, främst i naturvärdesklass 1 och 2 samt rödlistade arter i form av tallticka och reliktböck på träd.

Det är endast en mindre markyta på cirka 100 kvm som kommer att omvandlas till område för teknisk anläggning och nyttjas för mobilmast och tillhörande teknikbodar. Föreslagen placering av område för teknisk anläggning har anpassats till identifierade träd med naturvärden, så att samtliga naturvärdesträd kan bevaras. Befintlig vegetation och träd uppe på platån ska även bevaras i möjligaste mån vid mobilmastens uppförande och vid exakt placering av teknikbodar. För att undvika påverkan på området ska masten byggas med hjälp av helikopter. Mindre kompletteringsarbeten från marken sker med transporter på fyrhjuling. Masten påverkar inte allmänhetens möjlighet till användande av naturmarken, då markområdet är begränsat och inte kommer att inhängas. För att minimera påverkan på naturmarken tillskapas ingen tillfartsväg till området. Service av mobilmast kommer eventuellt att ske några gånger per år och vid dessa tillfällen nås området via naturstigar samt genom terrängen med fyrhjuling, alternativt av servicepersonal till fots. Mot den bakgrunden bedöms inte områdets rekreativa värden samt naturvärden skadas i och med planförslagets genomförande.

Omgivande naturmark utanför planområdet består av allmän platsmark natur och ägs av Nacka kommun. Förutom det område som planläggs för kvartersmark så kommer resterande mark inom planområdet att planläggas som allmän platsmark natur och överförs i kommunal ägo för att säkerställa allmänhetens tillgång till naturområdet.

Detaljplaneförslagets påverkan på skyddad kulturmiljö

Enligt 2 kap. 6 § PBL så ska bebyggelse och byggnadsverk vid planläggning utformas och placeras på den avsedda marken på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- och landskapsbilden, natur- och kulturvärdena på platsen och intresset av en god helhetsverkan. Älgö är detaljplanerat med skydds- och varsamhetsbestämmelser för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse och miljöer. Det minsta avståndet mellan föreslagen mobilmast och dessa områden är 400 meter. Landskapsbilden i närområdet kommer att påverkas av föreslagen mobilmast. Planenheten bedömer inte att de kulturhistoriska värdena förvanskas av den förändrade landskapsbilden. Planenheten bedömer inte att föreslagen mobilmast strider mot kraven i 2 kap. 6 § PBL. Den samhällsnyttan planförslaget innebär bedöms överstiga den förändring av landskapsbilden som mobilmasten innebär.

Hälsopåverkan och strålning

Planenheten kan konstatera att det enligt svenska myndigheters uttalanden inte föreligger några välunderbyggda vetenskapliga resultat som ger stöd för antagandena att radiofrekvent strålning kan ge upphov till skador. Den strålning, i form av radiovågor, från mobilmasters sändare som allmänheten exponeras för, ligger generellt på mycket låga nivåer. Allmänhetens exponering av en mobilmast ligger långt under Internationella Strålskyddskommissionens riktlinjer för högsta rekommenderade signalstyrka, som ger god säkerhetsmarginal till kända hälsoeffekter. Även Strålskyddsmyndigheten bedömer att radiovågor från mobilbasstationer (mobilmaster) inte medför någon risk för skadliga hälsorisker. Även på platser där det är tätt mellan mobilmasterna ligger den sammanlagda strålning som en person utsätts för betydligt lägre än vad ett samtal i mobiltelefonen ger upphov till, eftersom mobiltelefonen hålls nära användaren. En mobiltelefon ger upphov till en kraftigare strålning om mobiltäckningen är bristfällig, detta då mobiltelefonen automatiskt anpassar sändarstyrkan efter hur bra förbindelsen är med mobilmasten.

Synpunkter har inkommit som hävdar att svenska UMTS måste lämna ut en detaljerad karta över telemaster till kommunerna och att kommunen därmed måste kräva och ha tillgång till dessa kartor enligt en dom i miljööverdomstolen från 2005 (M7485-4). Domen är prejudicerande och enligt denna är telesändare miljöfarliga verksamheter som kommunen får bedriva tillsyn över. Det innebär att om det finns misstanke om att sändaren leder till olägenheter, så har kommunen rätt att begära uppgifter och åtgärder i rimlig omfattning. Mobilmaster omfattas inte av miljöprövningsförordningen (2013:251), vilket gör att det inte krävs anmälan eller tillstånd för den miljöfarliga verksamheten. Detta gör att Hi3G inte behöver inkomma med sådana detaljer/kartor som fastighetsägarna anser bör ingå i samrådshandlingarna. Kommunen har därmed inte dessa detaljer att lämna ut.

Synpunkter har även inkommit som anger att risken för psykisk oro hos närboende är i sig tillräcklig för att master ska anses medföra olägenhet, enligt 9 kap 1 § 3 p miljöbalken. Det finns flera domar i miljödomstolen som tar upp ”misstanke om olägenhet” från mobilmaster. Miljödomstolen har beslutat att Strålsäkerhetsmyndighetens riktvärden ska vara vägledande för vad som är olägenhet (se dom med målsnummer M466-08; M381-08) och att detta gäller så länge det inte finns medicinskt stöd för annat (se dom med målsnummer M3123-04; M1423-05; M2839-05; M2701-08). Dessa domar har inte fått prövningstillstånd i högre instans. Miljödomstolen har även tagit ställning till oro som olägenhet, och skriver i dom med målsnummer M3693-09 att oro inte är tillräckligt för att motivera utredning av mobilmast. Nacka kommun följer dessa domar och Strålskyddsmyndighetens vägledning.

Mobilmastens närhet till omgivande bostadsbebyggelse

Synpunkter har inkommit som hänvisar till Nacka kommuns riktlinjer för bygglovsprövning av master, torn och antenner, antagna 2002. Kommunen arbetar inte längre utefter dessa riktlinjer då rättspraxis ändrats sedan dess. Enligt rättspraxis krävs inte skyddsavståndet 300 meter från mast till närmaste bostadsfastighet. Flera rättsfall bekräftar detta, bland annat har Regeringsrättens dom den 21 juni 2010 (mål nr. 2046-07) funnit att ett 36 meter högt radiotorn, placerad 35 meter från närmaste huvudbyggnad och 30 meter från en mindre bostadsbyggnad, inte medförde sådana olägenheter för omgivningen att det inte skulle tillåtas. Mot den bakgrunden kan inte ett avstånd på 300 meter till närmaste bostadsfastighet idag motiveras. Från föreslagna mobilmast till närmaste fastighetsgräns för bostadsfastighet är avståndet 77 meter, vilket innebär att avståndet till närmaste bostadsfastighet överstiger mastens föreslagna höjd på 50 meter.

Genom ett flertal rättsfall har det fastlagts att infrastrukturen för trådlös kommunikation är ett starkt allmänintresse och att mobilmaster därmed får betraktas som en åtgärd för ett allmännyttigt ändamål. Även om en anläggning av aktuellt slag kan upplevas som en olägenhet måste därför enskilda räkna med att de kan tvingas tåla ett förhållandevis stort intrång i sin närmiljö.

Tidigare domar i länsstyrelsen och förvaltningsrätten

I samband med att detaljplan 471 för Älgö antogs 2006, undantogs ett område på cirka 5000 kvm naturmark från detaljplanen för att frågan om mobilmast skulle prövas i en framtida planläggning för detta ändamål. Det undantagna området omfattas idag av en gammal byggnadsplan för parkmark från 1948. Till följd av att planarbetet senare lades beslutades att ärendet med masten skulle prövas genom ett bygglovsförfarande. En bygglovsansökan togs

fram i början av 2010, där uppförandet av mobilmasten motiverades som en mindre planavvikelse förenlig med planens syfte. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden beviljade bygglovets men länsstyrelsen och därefter förvaltningsrätten i Stockholm upphävde, den 21 oktober 2010 respektive den 26 april 2012, beslutet. Förvaltningsrätten motiverar sitt beslut med att byggnadsåtgärden inte kan bedömas innebära en mindre avvikelse förenlig med detaljplanens syfte. Det är av den anledningen som en ny detaljplan föreslås. Planbeskrivningen har efter samrådet kompletterats med en bakgrund om tidigare bygglovshantering av mobilmast inom föreslagen planområde.

Mobilmastens höjd och teknologi

Höjden på den föreslagna mobilmasten grundar sig på en kalkylering av en datamodell framtagen av Hi3G Access AB. Föreslagen höjd är anpassad till att en erforderlig täckningsgrad i området ska möjliggöras för Hi3G, samt övriga teleoperatörer på den svenska marknaden. Ett telekomnät är ett levande nät där täckningen hela tiden uppgraderas efter behov, förändringar i mobilmastens omgivning samt övriga förändringar i nätet. Varje teleoperatör ansvarar för sitt eget behov av teknologi. Hi3G Access AB ska möjliggöra för 3G- och 4G-teknologi genom att placera antenner för ändamålet i masten. Att både möjliggöra för 3G samt 4G innebär inte att flera antenner krävs, en antenn kan uppdateras med ny teknologi. Uppdatering och uppgradering av ny och befintlig teknologi såsom 2G, 3G, 4G, 5G kommer att ske genom byte av antenntyp i mobilmasten, samt mjukvara i teknikboden.

Inkomna synpunkter från kommunala nämnder och övriga myndigheter

1. **Länsstyrelsen i Stockholms län** anger att de för närvarande inte har något att tillföra planförslaget enligt 5 kap. 22 § PBL.
2. **Lantmäteriet i Nacka kommun** anger att traktnamn och teckenförklaring saknas för grundkartan. Myndigheten anger även att det i planbeskrivning ska anges att det är lantmäterienheten som i Nacka kommun som ansvarar för upprättande av nybyggnadskarta.

Planenhetens kommentar: Plankarta och planbeskrivning har justerats utefter lantmäterimyndighets synpunkter.

3. **Natur- och trafiknämnden i Nacka kommun** har inget att erinra mot planförslaget.
4. **Luftfartsverket** har som sakägare av CNS-utrustning inget att erinra mot detaljplanen. Luftfartsverket framför att hindermarkering ska ske i enlighet med Transportstyrelsens föreskrifter, TSFS 2013:9.

Planenhetens kommentar: Efter samrådet har planbeskrivningen kompletterats med ett förtydligande om att hindermarkering ska ske i enlighet med Transportstyrelsens föreskrifter.

5. **Statens fastighetsverk** lämnar inga synpunkter på förslaget, då ingen av SFV:s fastigheter bedöms vara väsentligt berörda av planförslaget.

6. **Försvarsmakten** har inget att erinra mot planförslaget.
7. **Nacka energi** upplyser om att elförsörjningen till området kräver att Nacka energi får tillgång till mark för förläggning av kabel och rör mellan Trappstigen och mobilmasten samt vid behov ett kabelskåp. De upplyser vidare om att det ska upprättas servitut/ledningsrätt med berörda fastighetsägare. Nacka energi framför att schakt för elkablar inom området bekostas av exploatören och att Nacka energi bekostar kabeldragning och montering av eldistributionsledningar. De upplyser vidare om att avtal om anslutningsavgifter med exploatören normalt tecknas innan byggstart. De anger vidare att flyttning eller ändring av befintliga anläggningar såsom kablar, transformatorstationer och tillfälliga anläggningar som byggström bekostas av exploatören och beställning av detta ska ske skriftligen i god tid.

Planenhetens kommentar. Planenheten noterar de upplysningar Nacka energi inkommit med. Upplysningarna har delgivits verksamhetsutövaren. I planbeskrivningen framgår att verksamhetsutövaren svarar för att samtliga nödvändiga avtal tecknas i god tid med Nacka Energi. Efter granskningen har planbeskrivningen kompletterats med en mening om att kablar för fiber och el ska läggas i bergrör som förankras i marken. Kablarna förläggs enligt kabelväg anvisad av Nacka kommuns park- och naturenhet, med hänsyn till områdets naturvärden. Detta för att begränsa mobilmastens påverkan om omgivande naturmark.

Inkomna synpunkter från föreningar

8. **Älgö fastighetsägareförening** motsätter sig planförslaget och hänvisar till föreningens inkomna skrivelse under samrådet. Föreningen noterar att föreningens invändningar mot planförslaget framförda under samrådet inte har beaktats. De framför att planförslaget ignorerar flera av miljöbalkens övergripande mål. Föreningen framför vidare att den hänvisning till 12 kap. § 6 miljöbalken, som lagts till planbeskrivningen efter samrådet, vittnar om att kommunen är medveten om de skadliga miljökonsekvenser mobilmasten medför. Föreningen anger att samrådsanmälan ska gälla för en anläggning som väsentligt kan komma att medföra skada på naturmiljö och som medför ändring av landskapsbilden och avverkning av vegetation. De ifrågasätter vidare att kommunen nonchalerar många Älgöbors oro för ingrepp i unik naturmiljö och negativa hälsoeffekter. De framför att den känsliga hållmarken i det högt värderade naturområdet/nyckelbiotopen kommer att ta skada av helikopters luftturbulens i samband med uppförandet. Föreningen anser vidare att nyckelbiotoper måste lämnas orörda. De hänvisar till kommunens grönstrukturprogram, vilket anger att områden med höga naturvärden bör skyddas och utvecklas. I grönstrukturprogrammet anges att upplevelsevärde av tystnad, ensamhet och rofylldhet samt värdet av naturupplevelse utan anläggningar är viktiga att beakta och anger att föreslagen mobilmast förtar naturupplevelsen i naturområdet.

Föreningen framför att de närmaste grannarna till mobilmasten kommer att bli utsatta för en ofrivillig exponering av strålning, med risk för att de utsätts för psykisk oro, vilket enligt 9 kap. § 3 miljöbalken är ett godkänt hälsoproblem. Föreningen anser att försiktighetsprincipen ska tillämpas enligt kap. 2 § 3 miljöbalken och att mobilmasten därmed inte får anläggas.

Föreningen ifrågasätter att kommunen inte känner till operatörernas täckningsgrad samt att kommunen inte undersökt hur många fastighetsägare som eventuellt saknar täckning. De ifrågasätter vidare att kommunen inte undersökt om en eventuell avsaknad av täckning beror på geografiska egenskaper eller bostadens tekniska egenskaper.

Planenhetens kommentar: Planenheten hänvisar till planenhetens kommentarer på fastighetsägareföreningens skrivelse inkommen under samrådet, i samrådsredogörelsen.

Planenheten bedömer att planförslaget inte strider mot miljöbalken. I miljöbalkens finns ett antal allmänna hänsynsregler som innebär bindande krav för den som driver verksamhet, eller vidtar åtgärder, att skaffa sig kunskaper om ingreppens miljöeffekter. Principen är att den som vidtar en åtgärd som riskerar att påverka miljön är skyldig att begränsa olägenheterna så långt som möjligt. Master är inte tillståndspliktiga enligt miljöbalken, däremot innebär en mast ofta en väsentlig ändring av naturmiljön eller landskapsbilden. Verksamheter som innebär en väsentlig ändring av naturmiljön ska anmälas för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Det är den som vill uppföra masten som ska ta ställning till om masten i det enskilda fallet innebär en väsentlig ändring av naturmiljön. Planbeskrivningen har efter samrådet kompletterats för att förtydliga detta.

Enligt Skogsstyrelsens register utgör delar av naturmarken på Älgö område för nyckelbiotop, alltså ett skogsområde med mycket höga naturvärden. Berört planområde ingår dock inte i detta område, utan utgör enligt Skogsstyrelsen ett område med naturvärden. Kommunens grönstrukturplan påpekar att värdet av en naturupplevelse blir större i ett område utan anläggningar, planenheten bedömer dock inte att planförslaget strider mot kommunens grönstrukturprogram. Se vidare planenhetens kommentarer under rubriken *Mobilmastens påverkan på rekreativa värden och naturvärden s. 4, Hälsopåverkan och strålning s. 5 och Täckningsgrad och behovet av en mobilmast, s.3.*

9. **Nacka miljövårdsråd** anser att förslag till nya mobilmaster är för många och att flertalet av de inkomna ansökningarna måste avslås. Miljövårdsrådet anser att ingen mobilmast bör få uppföras på platsen, då den utgör oexploaterad naturmark klassad av Skogsstyrelsen som ett område med naturvärde, omgivet av ett område klassat som nyckelbiotop. Miljövårdsrådet anger vidare att Nackas grönstrukturplan påpekar att värdet av en naturupplevelse blir större i ett område utan anläggningar och att platsen därmed är olämplig för en sådan anläggning. Miljövårdsrådet hänvisar vidare till att länsstyrelsen tidigare har avvisat mobilmasten på platsen samt att den äldre detaljplanen från 1948 tillåter uppförande av torn och master. De anger även att i detaljplan för övriga Älgö anges att skärgårdskaraktären är viktig att bevara, särskilt för de delar som är synliga från omgivningen. Miljövårdsrådet anser att detta inte står i proportion till en mobilmast som dominerar landskapet på ett olyckligt sätt. De framför vidare att det inte framgår hur masten ska strömförsörjas och frågar om man kommer att spränga ett schakt genom berg för en elkabel. Miljövårdsrådet anser att är det troligt att de fyrhjulingar som ska användas åstadkommer en sorts brukningsväg till platsen för mobilmast. Miljövårdsrådet föreslår att mobilmasten placeras på redan exploaterad mark. De framför att ansökan inte uppfyller de krav i kommunens vägledning för bygglovsprövning, enligt vilken basstationens uteffekt och radioteknisk utbredning av radiovågor, samt

krav på att erforderliga åtgärder till skydd för allmänheten, ska redovisas. Rådet anger vidare att teleoperatörernas täckningskartor visar på god täckning på Älgö och att trakten idag täcks av existerande mobilsändare.

Planenhetens kommentar. Planenheten noterar att en stor del av yttrandet överensstämmer med miljövårdsrådets yttrande inkommen under samrådet och hänvisar till planenhetens kommentarer på yttrandet i samrådsredogörelsen. Kommunens grönstrukturprogram påpekar att värdet av en naturupplevelse blir större i ett område utan anläggningar, planenheten bedömer dock inte att planförslaget strider mot kommunens grönstrukturprogram. För att minimera påverkan på naturmarken tillskapas ingen tillfartsväg till området. Service av mobilmast sker några gånger per år och vid dessa tillfällen nås området via naturstigar samt genom terrängen med fyrhjuling, alternativt av servicepersonal till fots. Angående elförsörjning så ska mobilmasten försörjas från närmaste anslutningspunkt belägen vid Trappstigen. Planbeskrivningen har efter granskningen kompletterats med att kablar för el och fiber ska läggas i bergrör som förankras i marken, detta för att begränsa mobilmastens påverkan om omgivande naturmark. Mot bakgrunden ovan bedöms inte områdets rekreativa värden samt naturvärden skadas i och med planförslagets genomförande.

Majoriteten av den exploaterade marken på Älgö ägs av enskilda fastighetsägare. Ingen alternativ plats på ön har därmed utretts eller identifierats möjlig för mastens placering, om erforderlig täckningsgrad ska erhållas. Detta planförslag möjliggör för uppförandet av en mobilmast på aktuell plats. Bygglov måste dock fortfarande erhållas innan mastens uppförande, då kommunens bygglovsenhet behandlar ansökan om bygglov enligt gällande rutiner. Inga åtgärder till skydd för allmänheten bedöms vara behövliga, då strålning från mobilmast inte medför någon risk för skadliga hälsorisker enligt Strålskyddsmyndigheten. Se vidare planenhetens kommentarer på återkommande synpunkter *Mobilmastens påverkan på rekreativa värden och naturvärden* s. 4, *Tidigare domar i länsstyrelsen och förvaltningsrätten* s. 6, *Täckningsgrad och behovet av en mobilmast* s. 3 och *Detaljplaneförslagets påverkan på skyddad kulturmiljö* s. 5.

Inkomna synpunkter från fastighetsägare utanför planområdet

10. **En boende i området** är helt emot planerna att bygga en mobilmast i ett av Älgös sista orörda områden, i enlighet med tidigare överklagan. Boende frågar varför detta ärende läggs ner och sedan prövas igen.

Planenhetens kommentar. Planenheten noterar att den boende motsätter sig planförslaget. Angående det tidigare bygglovsförfarandet som syftade till att uppföra en mobilmast på platsen, se planenhetens kommentarer under rubriken *Tidigare domar i Länsstyrelsen och Förvaltningsrätten* s. 6.

11. **En boende i området** har ännu inte några synpunkter på en mobilmast, men framför att hon är allergisk mot el och att hon därav flyttat till Älgö som inte har någon strålning. Den boende frågar om kommunen kan garantera att ingen mer utrustning sätts upp i samma mast utan att tillfråga de boende, samt vilka värden kommunen kan garantera.

Planenhetens kommentar. En mobilmast medför inte någon risk för skadliga hälsorisker. Då flera operatörer kommer att inplacera sina antenner i tornet, kommer respektive operatör att rikta antennerna för att tillgodose sina behov. Uteffekten ligger idag för samtliga teleoperatörer på cirka 30-60 Watt. Frekvensen är beroende av vilket frekvensutrymme operatörerna har fått från Post- och Telestyrelsen. Kommunen kan dock inte garantera att inga fler antenner sätts in i mobilmasten om behoven förändras, eller att sammansättningen av teleoperatörer på marknaden förändras. Telesändare klassas dock som miljöfarliga verksamheter som kommunen får bedriva tillsyn över. Det innebär att om det finns misstanke om att sändaren leder till olägenheter, så har kommunen rätt att begära uppgifter och åtgärder i rimlig omfattning. Se vidare planenhetens kommentarer under rubriken *Hälsopåverkan och strålning* s. 5.

12. **Fastighetsägare till Älgö 62:7** hänvisar till fastighetsägarens inkomna synpunkter under samrådet. Fastighetsägaren upplyser vidare om att mobilmaster omfattas av definitionen miljöfarlig verksamhet och anger att en sådan verksamhet inte hör hemma i omedelbar närhet till bostadshus, eller i ett värdefullt naturområde. Fastighetsägaren anger att människor har rätt att bli skyddade mot elektromagnetisk strålning i sina hem. Fastighetsägaren framför vidare att mobilmasten kommer att synas vida omkring. Fastighetsägaren anser vidare att det är kommunens uppgift att skydda värdefull natur, värna om invånarnas boendemiljö, trivsel och hälsa samt framför att ekonomisk vinning inte ska stå i första hand. Fastighetsägaren framför vidare att Älgö har god tacksägning.

Planenhetens kommentar. Planenheten hänvisar till planenhetens kommentarer i samrådsredogörelsen på fastighetsägarens skrivelse inkommen under samrådet. Landskapsbilden i närområdet kommer att påverkas av föreslagen mobilmast. Den samhällsnyttan planförslaget innebär bedöms överstiga den förändring av landskapsbilden som mobilmasten innebär. Se vidare planenhetens kommentarer på återkommande synpunkter under rubrikerna *Hälsopåverkan och strålning* s. 5, *Mobilmastens påverkan på rekreativa värden och naturvärden* s. 4, *Mobilmastens närhet till omgivande bostadsbebyggelse* s. 6 och *Täckningsgrad och behovet av en mobilmast*, s. 3.

13. **Fastighetsägare till Älgö 30:9, Älgö 41:5, Älgö 59:4, Älgö 59:5, Älgö 59:7** har inkommit med likalydande skrivelser. Fastighetsägarna motsätter sig planförslaget och instämmer i de invändningar som framförts av Älgö fastighetsägareförening i skrivelser inkomna under samråd och granskning.

Planenhetens kommentar. Planenheten noterar att fastighetsägarna instämmer i Älgö fastighetsägareförenings inkomna skrivelser och hänvisar till planenhetens kommentarer på skrivelsen inkommen under samrådet i samrådsredogörelsen samt skrivelsen inkommen under granskningen, s. 8. i detta utlåtande.

14. **Fastighetsägare till Älgö 43:8 samt Älgö 43:9** understryker vikten av att mobiltäckningen på Älgö förbättras och tillstyrker att föreslagen mobilmast snabbt uppförs.

Planenhetens kommentar. Planenheten noterar att fastighetsägarna är positiva till planförslaget.

15. **Fastighetsägare till Älgö 26:5** protesterar mot planförslaget.

Planenhetens kommentar. Planenheten noterar att fastighetsägaren motsätter sig planförslaget.

16. **En boende i Nacka, fastighetsägare till Älgö 39:3 och Älgö 39:4, Älgö 12:4, Älgö 62:15, Älgö 62:13 och Älgö 62:14, Älgö 56:1, Älgö 13:4, Älgö 66:12, Älgö 66:12, Älgö 37:2, Älgö 76:7** har inkommit med likalydande skrivelser. Fastighetsägarna protesterar mot granskningen av detaljplanen och uppförandet av en mobilmast med tillhörande teknikbodas i ett område med betydelsefull naturmark mitt på Älgö.

Planenhetens kommentar. Planenheten noterar att fastighetsägarna motsätter sig planförslaget. Se vidare planenhetens kommentarer under rubriken *Mobilmastens påverkan på rekreativa värden och naturvärden* s. 4.

17. **Fastighetsägare till Älgö 42:14** framför att den egna fastigheten är belägen cirka 200 meter från föreslagen mobilmast och motsätter sig planförslaget. Fastighetsägaren framför att mobilmasten föreslås i Älgös mest värdefulla naturområde/nyckelbiotop med rödlistade arter som ska bevaras enligt kommunens grönstrukturprogram. Fastighetsägaren noterar att de synpunkter som fastighetsägaren framfört under samrådet inte har beaktats. Fastighetsägaren vidhåller vad fastighetsägaren framfört i skrivelsen inkommen under samrådet. Vidare är fastighetsägarens skrivelse likalydande skrivelsen inkommen av Älgö fastighetsägarförening under granskningen.

Planenhetens kommentar. Planenheten noterar att fastighetsägaren motsätter sig planförslaget. Planenheten hänvisar till planenhetens kommentarer i samrådsredogörelsen på fastighetsägarens skrivelse inkommen under samrådet. Planenheten noterar att fastighetsägarens skrivelse överensstämmer med Älgö fastighetsägarförenings inkomna skrivelse under granskningen och hänvisar till planenhetens kommentarer på denna, s. 8. Se vidare planenhetens kommentarer under rubriken *Mobilmastens påverkan på rekreativa värden och naturvärden* s. 4 och *Mobilmastens närhet till omgivande bostadsbebyggelse* s. 6.

18. **Fastighetsägare till Älgö 54:5** motsätter sig planförslaget och anser att det inte framöver ska vara möjligt att exploatera i det aktuella området. Fastighetsägaren ansluter till de invändningar som framförts av Älgö fastighetsägarförening under samråd samt granskning. Fastighetsägaren anser att den täckningsmätning som Hi3G utförde i juli 2014 inte är komplett, utan endast visar delar av området. Fastighetsägaren framför att den egna fastigheten samt övriga Älgö har god täckning.

Planenhetens kommentar. Planenheten hänvisar till planenhetens kommentarer på Älgö fastighetsägarförenings skrivelser i samrådsredogörelsen samt i detta utlåtande, s. 8. Planenheten bedömer att den täckningsmätning Hi3G utfört i juli 2014 är erforderlig och att kartan tydliggör teleoperatörens behov av en mobilmast i området. Se vidare planenhetens kommentarer under rubriken *Täckningsgrad och behovet av en mobilmast*, s. 3.

19. **Fastighetsägare till Älgö 53:4 och Älgö 63:3** har inkommit med likalydande skrivelser. Fastighetsägarna upplyser om att kommunen enligt plan- och bygglagen samt propositionen Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag (2004/05:150) ska värna om kulturmiljöer och långsiktigt förvalta dessa. De önskar att planenheten utvecklar sitt resonemang avseende mobilmastens inverkan på kulturskyddad miljö. I planbeskrivningen hänvisas till kulturhistoriskt skyddad bebyggelse på 400 meters avstånd från föreslagen mobilmast. Fastighetsägarna hänvisar till att hela området runt Älgö gård i nuvarande detaljplan är klassad att ha ett kulturhistoriskt värde och inte endast byggnaderna. De anser vidare att föreslagen mobilmast kommer att inverka negativt på områdets karaktär samt landskapsbilden och yrkar att en alternativ placering av masten prövas i miljö som inte är kulturhistoriskt skyddad. Fastighetsägaren yrkar vidare på att planenheten redogör för på vilken grund man anser att allmänintresset i att placera mast i blickfånget i kulturskyddad miljö överskrider allmänintresset av att bevara en gammal skärgårdsmiljö för kommande generationer. De anser vidare att det ska prövas om mobilmastens föreslagna placering är förenlig med god hushållning av kulturmiljö samt förenlig med miljöbalken. Vidare önskar fastighetsägarna ta del av Länsstyrelsens bedömning av riktigheten i planenhetens beslut enligt ovan.

Utöver detta anser fastighetsägarna till Älgö 63:3 det är tydligt att kommunen kämpar för att få förstöra den unika kulturhistoriska platsen utan att försöka lösa problemet. De anser vidare att om en mobilmast ändå ska byggas i kulturmiljön så ska mastens höjd begränsas väsentligt för att minimera påverkan på kulturmiljön.

Planenhetens kommentar. På Älgö återfinns kulturhistoriskt värdefulla miljöer, vilka skyddas i omgivande detaljplan 471. Det minsta avståndet mellan föreslagen mobilmast och dessa områden är 400 meter. Planenheten bedömer inte att de kulturhistoriska värdena förvanskas av den förändrade landskapsbilden. Mobilmasten är inte placerad inom ett område som kommunen klassat som kulturhistoriskt värdefull. Planenheten bedömer att planförslaget är i enlighet med plan- och bygglagen samt miljöbalken. Länsstyrelsen har yttrat sig över planförslaget, men har inte haft något att erinra under samråd och granskning. Efter granskningen har formuleringen i planbeskrivningen justerats för att förtydliga att det inte enbart är kulturhistoriskt skyddade byggnader, utan även miljöer som avses. Se vidare planenhetens kommentarer på återkommande synpunkter *Detaljplaneförslagets påverkan på skyddad kulturmiljö* s. 5 och *Mobilmastens höjd och teknologi*, s. 7.

20. **Fastighetsägare till Älgö 41:9** motsätter sig planförslaget och instämmer i de invändningar som framförts av Älgö fastighetsägareförening i skrivelser inkomna under samråd och granskning. Vidare anser fastighetsägaren att säkerhetsprincipen bör gälla för strålning och upplyser om att den egna fastigheten ligger 100 meter ifrån den planerade masten. Fastighetsägaren anser att vi idag vet för lite om långtidseffekter av strålning och anser att ett avstånd till masten på 300 meter bör gälla.

Planenhetens kommentar. Planenheten noterar att fastighetsägaren instämmer i Älgö fastighetsägareförenings inkomna skrivelser och hänvisar till planenhetens kommentarer på dessa i samrådsredogörelsen samt i detta utlåtande, s. 8. Se vidare planenhetens

kommentarer på återkommande synpunkter under rubrikerna *Hälsopåverkan och strålning* s. 5 och *Mobilmastens närhet till omgivande bostadsbebyggelse* s. 6.

21. **Fastighetsägare till Älgö 81:1** motsätter sig uppförandet av en mobilmast i ett område med betydelsefull naturmark. Fastighetsägaren anger att de synpunkter som fastighetsägaren framfört under samrådet fortfarande är gällande under granskningen. Fastighetsägaren anger vidare att den karta som visas i utställningen är missvisande och att en rättvisande karta saknas i materialet till detaljplanen. De framför även att samtliga telebolag på sina hemsidor visar att de har god täckning på Älgö och anser att detta bör framgå av detaljplanen. Fastighetsägaren efterfrågar även en redogörelse för åtgång av naturmark gällande dragning av elkabel till föreslagen mast samt en redogörelse över vilka skador användning av fyrhjuling ger i ett nyckelbiotopsområde. De anser inte att beskrivningen av området som täckt av buskar är korrekt, utan att området är täckt av tallskog. Anser vidare att detaljplanen måste ses som bristfällig och i vissa fall missvisande.

Planenhetens kommentar. Hänvisar till planenhetens kommentarer i samrådsredogörelsen på fastighetsägarens inkomna skrivelse under samrådet. Gällande täckningsgrad, se vidare planenhetens kommentarer under rubriken *Täckningsgrad och behovet av en mobilmast*, s. 3 i detta utlåtande. Angående elförsörjning så avses mobilmasten försörjas med el från närmaste anslutningspunkt belägen vid Trappstigen, vilken är belägen cirka 100 meter (fågelvägen) från föreslagen mobilmast. Det har inte i planarbetet tagits fram någon redogörelse för kabelväg för elkablar. Planbeskrivningen har efter granskningen kompletterats med att kablar för fiber och el ska förläggas enligt kabelväg anvisad av Nacka kommuns park- och naturenhet, med hänsyn till områdets naturvärden. För att begränsa mobilmastens påverkan på omgivande naturmark ska kablar för el och fiber läggas i berggröd som förankras i marken. Detta utredas vidare i bygglovsskedet. Naturskog i form av flerskiktad barrblandskog karaktäriserar området. I planbeskrivningen anges att platån är bevuxen med sparsam gles tallskog, träd är främst belägna på platåns kanter och mindre buskar och hållar dominerar platån. Se vidare planenhetens kommentarer under rubriken *Mobilmastens påverkan på rekreativa värden och naturvärden* s. 4.

Synpunkter inkomna efter granskningstidens utgång

22. **Fastighetsägare till Älgö 61:1 och Älgö 61:2** protesterar mot granskningen av detaljplanen och uppförandet av en mobilmast med tillhörande teknikbodar i ett område med betydelsefull naturmark mitt på Älgö.

Planenhetens kommentar. Planenheten noterar att fastighetsägarna motsätter sig planförslaget.

Planenheten

Nina Åman
Planchef

Tove Mark
Planarkitekt